

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Egy évre ... 18 kor.
 Helyben készen levve:
 Egy évre ... 20 kor.
 Helyben készen levve:
 Egy évre ... 24 kor.
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre ... 26 kor.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Közlönyök minden nap a helyi és
 külföldi hírek kivételével.
 Beszélgetés és kiadványok:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megvásárolja az újságot.
 Hirdetések és kiadványok a
 kiadványokhoz intenzív.
 Helyi és külföldi hírek.

NAGYVÁRAD, július 15.

Erdő irtás—ember irtás.

Egyik lapársunknak fájni kezd a más feje, s fájó fejét a volfi erdő árnyékában akarja szellőztetni. Csodálkozik tisztelt lapársunk, hogy mer valaki a saját birtokával rendelkezni! és valahol irtani, valahol telepíteni. Jó indulatu ellágyulásában annyira megy, hogy a kivándorlást is kapcsolatba hozza pár száz hold gazdasági reformjával, mert hát hol fog legeltetni akkor Szohodol, Kerpenyét és Oláh Gyepes lakossága?!

Hát biz ez olyan gondolkodás, mint mikor a villam vasut ellen a taligások és konflisok agitálnak, hogy mi lesz akkor velük, ha megindul a villamos-vasut, vagy a gőzmalmok ellen a szél és vízi malmok csinálnak frontot, hogy mi történik velük.

Legyen szabad azonban erre a jóindulatu feljajdulásra borogatást rakni.

Kérdem, hogy muszáj-e Szohodolnak legeltetni? Ismeri ezt a legeltető gazdálkodást a mindenhez értő cikkíró ur?

Oláhjaink boldog semmit tevő életét jelenti a legeltetés. Igazi vizözön előtti gazdálkodás ez. Pár kecske mellé kiküldi a fiát vagy leányát, soha egy falu nyája együvé nem kerül, egy pásztort nem tartanak, hanem száz kecske mellett ötven gyereket és mivel a tej és málé bár pelagrát csinál, de mellette lehet a napon

heverészni, hát csak a mellett maradnak az atyafiak. Nem a határunk kicsiny, de sehol észszerűen kihasználva nincs. Buzának való földön is legelőt hagynak. Ez a gazdálkodás nem állattenyésztés, hanem naplopás és ha így koldus a nép ő az oka. Tessék gyümölcsöt termelni, mint néhány faluban Belényes körül már megkezdtek, ekkor telik husra is és nem is szűk a határ.

Hát azt nem gondolja cikkíró ur, hogy egy ötvenötezer lakosu város mellett egy erdőt legelőnek fenntartani gazdasági bűn. Ilyen város mellett még a buzaföld is vétek. Tej-gazdaság kell ide! gyümölcsös, méhes és kertészkedés.

Aztán meg számítsa ki, hogy mit keres jó gazdaságban a munkás. Egész Kerpenyét falu évi jövedelme felét se teszi ki annak, amit mint uradalmi cseleltség keres. Ez a falu gazdagodása.

De meg a köz is valami és ha minden földet erdőnek, legelőnek hagynak egy hatvan házból álló elmaradt falu miatt, akkor a köz érzi meg a kenyér drágulását azért, hogy itt-ott 60 házban aratási időben a napon aludják a gazda. Több kirándulást teltem mostanában, látam, hogy lopják a napot.

És végre a gazdasági haladás is valami talán?

Mikor lápot csapolnak egy csomó rákász elveszti megszokott könnyü kerejét.

A gőz-eke tönkre tette a juhászatot,

mert ott is szántóföldet csinált, a hol nem volt. A vízszabályozás a halászatot ette meg, de ki mondja, hogy maradjon a lép, a szik — s a kiáradó folyó.

Az a jószágigazgató, aki értéktelen helyre teszi át az erdőt és paradicsomot csinál most semmit sem érő területekből, nem támadást érdemel, aki ért hozzá nem is támadja. Csak a cikk író támadja.

Magunk is szak és terepismerő emberekkel beszéltünk e dologról, azért szólnak csak most hozzá.

Tanulság, hogy merkantilista ne agrárkodjék, hanem ki-ki maga mesterségét folytassa, amihez ért. F—y.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 15.

Elnök *Ferczel* Dezső.

Napirenden van a *zivillista* tárgyalása.

Egry Béla csodálkozik, hogy a miniszterelnök a *zivillista*ra vonatkozó törvényjavaslatot magáévé tette és hogy azt olyan gyorsan napirendre tűzette, mert a miniszterelnök márczius hóban ugy nyilatkozott, hogy ne akassza meg az ellenzék a parlament működését, mert az ország érdekeire nézve nagyon fontos javaslatok vannak letárgyalásra s az ország nagyon megsínyli, ha azok rövid időn belül le nem tárgyaltnak.

Már pedig a *zivillista* nem az a javas-

„TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

A hős.

— *Vásári életkép.* —

Írta: Maxim Gorkij.

A vásáros tömegben egy öreg ember járkel. Szemöldökét szigoruan összevonja, de pillantása esdő és szomorú. Petyhüdt arcának sötét bőrét hófehér tüskék borítják. Katonaköpenyt visel, mellén több érem s a Szent-György kereszt lóg. Bal lába helyén egy nehéz, ügyetlen falábat cipel, amely mélyen elmerül a hóba és kerek lyukakat váj belé.

Az állandó vásári vevők ennek a szürke, imbolygó alaknak a látásánál elfordulnak, arcukat az aggodalom, elégedetlenség és unalom kifejezése tölti el. Az öreg elhalad mellettük s a parasztok szekerehez megy, akik a szomszédos falvakból jöttek a vásárra. Megáll a szekerek előtt s komoly vásárló hangján kérdi:

— Jó libák ezek?

— Finom fajta! Nézze csak meg jól! . . . Csupa zsir!

A vén katona kezében méregeti a szár-

nyast, minden oldalról figyelmesen megszemléli, meg is szaglászsa . . . Hirtelen azt mondja az eladónak:

— Látná csak egyszer Bulgáriában a ludakat! Olyan nagyok ott, mint a sertések.

— Hol? mondja?

— Bulgáriában . . . a B-lkán-hegység mögött . . . ott, ahol az orosz-török háboru folyt. Skobelev tábornok ur ő excellenziája volt a vezér.

— Igen . . . igen, hallottunk felőle — felelt a paraszt — de hát látta azokat a ludakat?

— Látod ezt a keresztet, folytatja a katona, és rámutatott ujjával a mellén levő Szt.-György keresztre — sajátkezüleg tűzte a mellére.

A katona arca megrezzen, — szemei ragyognak és keshedt sapkáját kaczerán igazítja fölére.

— Strázsamester Migunow, hurrá! Sajátkezüleg bizony!

— Hát megveszi a ludat bajtárs? — kérdezi közömbös arccal a paraszt.

Észrevette, hogy nem vásárló áll előtte és szemével jobb vevő után kutatott; nem is

ügyelt többé a katonára, kinek lelkesedése fokozódott.

— Ivanovits, a kommandans is . . . így szólt hozzám egy napon . . . Migunow . . . valóságos sas vagy! . . . Es meg is csókkolt . . .

— Ne állongálj itt bajtárs . . . kotródj az utból, hiszen elzárod az utat vevőimtől, — felelt a libakereskedő s elküldi a katonát szekere mellől.

Az öreg nem sértődött meg: csak szeméi lesznek bágyadtabbak, szemrehányóan tekint a parasztra, mélyen szemére huzza a sapkáját s eltávozik a szekértől. Körülötte sűrű-forog a tömeg, mindenki el van foglalva, ezerféle hang röpök a léghen. Tarka élet hullámszik a téren és a vén katona visszaemlékszik azokra a tivornyákra, melyeket a hadjáratok alkalmával csaptak és visszaidézi emlékébe a tábori életet.

Nagynehezen átvonszolja magát a nyüzsgő sokadalmon és keresi emberét, aki meghallgassa hadiélményeit, akinek elbeszélhetné, hogy miként sikerült magát Ja-Ságránál a töröktől szorongatva csapata élén kivágni . . . De nagyon szeretne beszélni az élete legdicsebb

Az előre haladt idény miatt, az összes nyári áruk leszállított árban kaphatók **Róth. M. utóda cégénél.**

Nagy választék turista-ingek, nyakkendők és kalapokban.

lat, mely fontos lenne az ország érdekére, sőt az ország anyagi helyzetének rovására van benyújtva. A miniszterelnök számtalan esetben kimutatta, hogy éppen nem törődik az ország érdekeivel, csak czégerül használja ezeket a szavakat. (Ugy van a baloldalon.)

Hivatkozik a pécsi hadapródiskolában történetekre, ott van a Galaczi eset, a horvát királyság elismerése stb. A miniszterelnök minden törvénytelenéget a törvényesség mezébe öltöztet, rá fogja, hogy helyesen cselekedett a galaczi konzul, amikor német átiratot küldött. Bemutat egy amerikai adásvévesi szerződést, melyben egy bonyhádi illetőségű magyar honos birtokvásárlásáról van szó. Az ottani közjegyző tiszta magyar nyelvű záradékkal hitelesítette, ezt a záradékot pedig a fizetett emberünk, a konzul németre fordította és ellátta a fordítás hitelesítési záradékát német szöveggel.

Felkiáltások a baloldalon: Gyalázat (a jobboldalon többen mosolyognak.)

Horváth Gyula: Mi van ezen nevetni való?

Kubik Béla: Minden gyalázatosságon nevetnek ezek. (Elnök cseppet.)

Horváth Gyula: Mi is pirulunk ezen önök is piruljanak, de ne vigyorogjanak. (Zaj.)

Elnök: A képviselő urnak nincsen joga valakinek a viselkedését bírálni. Ehhez csak az elnöknek van joga. (Zaj a baloldalon.)

Felkiáltások: Nekünk semmihez sincs jogunk!

Elnök: Ehhez senkinek nincs joga!

Egy Béla ezután kimutatja az összes uralkodók czivillistáját. Mindjárt az orosz czár után következik a mi királyunknak a czivillistája nagyság tekintetében. Hivatkozik az ország gazdasági körülményeire, melyek nem bírják ki az újabb terheket, követeli a magyar udvartartást. Csatlakozik Apponyi és Rákosi határozati javaslatához, nem fogadja el a javaslatot. (Eljenzés a baloldalon.)

Miért hallgatott a jobboldal?

Dániel Ernő báró, rövid akar lenni, mert nem akarja a már eddig is hosszúra nyúlt

vitát hosszabbra nyújtani. Először is azzal akar foglalkozni, hogy miért hallgatott a jobboldal. A parlamenti forradalom... (Zaj a baloldalon.)

Kubik Béla: Nem volt forradalom!

Ugron Gábor: Az ország érdekében történt!

Elnök: (Cseppet.) Csendet kérek!

Kubik Béla: De nem mond igazat, lehetetlen csendben hallgatni!

Dániel Ernő báró: ... megakasztotta a parlament normális működését, nagyon sok fontos dolog vár tárgyalásra, a jobboldal nem akarja a vitát tovább nyújtani. A miniszterelnök eléggé megindokolta a javaslatot, mindent megmondott amit a jobboldalról bárki is megmondani óhajtott volna, ennél fogva nem volt szükség sem arra, hogy a jobboldalról bárki is felszólaljon. Szólok nem akar foglalkozni az indokolással, de az érvelésekre kíván ráczafolni.

Endrey Gyula: Arról van szó, hogy fel-emeljék a zsebpénzt.

Dániel Ernő: Nem volt szabad a király személyével foglalkozni. A király személye szent és sérthetetlen. Ami kifogások történtek, homályt vonhat a király személyére és dicsőségére, ennél fogva az állam fényére is. Pedig a monarchikus formához való ragaszkodás princípiuma a nemzeti állam kiépítésének. Gazdasági és pénzügyi szempontból tagadja, hogy a czivillista többlet terhelné állami háztartásunkat. A felhozott érvekkel szemben határozottan állítja, hogy van magyar udvartartás. (Zajos ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

Az is téves felfogás, hogy a mai udvartartás nem felel meg a törvényes állapotnak. A 67-es kiegyezés alkalmával senkinek sem volt eszében egy külön magyar udvartartást követelni. (Zajos ellenmondás balról.)

Pozsgay: Szégyelje magát, magyar ember! (Zaj.)

Dániel Ernő báró: Hatvanhétben megnyugodtak abban, hogy a magyar király udvartartása egy legyen az osztrák császári Ház udvartartásával.

Az összes pártok megnyugodtak mindig

abban, hogy az udvartartás olyan legyen, mint az ma.

E kérdésben a 16-os albizottságban is csak Deák Ferencz és Andrássy Gyula gróf szólaltak fel, míg a 67-es bizottságban egy szó sem hangzott fel e kérdésben. Hivatkozik az akkori ellenzéki képviselőkre, Irányi Dánielre, Tisza Kálmánra, Madarász Jenőre, a kik talán határozabban védtek a 48-as elveket, mint a mostani függetlenségi párt és ezek sohasem követelték a külön magyar udvartartást.

Tehát az udvartartás úgy, ahogy ma van, megfelel a törvény követelményeinek. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök figyelmezteti a baloldali képviselőket, hogy zajongó eljárásuk nem felel meg a kollégialitás követelményeinek. (Helyeslés a jobboldalon.)

Felkiáltások a baloldalon: Ilyen beszédet magyar ember nem hallgathat meg.

Kubik Béla: Nem mond igazat! (Ugy van, a baloldalon.)

Dániel Ernő báró: Elismeri az eddigi fejtegetések érdekességét s különösen elismeréssel adózik Apponyi fejtegetései iránt. Az a szónoklás remeke volt. De ennek a gyönyörű beszédnek a konkluziója lepte meg. Szólok is nagyon szeretné az önálló magyar udvartartást, de ha azt olyan nagyon kívánja, akkor annál inkább megkellene ragadni az alkalmat, hogy örömet szerezzünk a javaslat megszavazásával a királynak.

Hogy a magyar király minél gyakrabban itt töltse idejét közöttünk, azt a miniszterelnök is — noha csak óhaj alakjában — kifejezte.

Már pedig tessék tekintetbe venni, hogy a miniszterelnök a király szócsöve s az óhajával ennél fogva reményekkel tölthet el bennünket. Köztük és a tulajdon között e kérdésben csak a módokban van eltérés. A nemzeti óhajok megvalósításában fokról-fokra akarunk haladni.

Kubik Béla: Visszafelé! Ezért kapja a bárói rangot.

Dániel Ernő báró: Védi a mai kormány politikáját.

Elnök többször cseppet és figyelmezteti a képviselőket, legyenek csendben.

Dániel Ernő báró: Sem Apponyi, sem Rákosi határozati javaslatát nem fogadja el, hanem hozzájárul a kormány javaslatához. (Helyeslés a jobboldalon. Hosszantartó ellenmondás és felkiáltások a szélsőbaloldalon. Hoch! Hoch!)

Mérges illúziók részegsége.

Bakonyi Samu rámutat előbb a többség kimerítő magatartására, közönyös tagadására. Mi okozza azt, hogy a király személyét belevonják a vitába? Okozzák azt, akik a felséggel prestizsálatnak. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Dániel bárótól mindenki rossz néven veszi, hogy a mai állapotot törvényesnek mondja. Ez súlyosbítja az ő mai felszólalását s annak hibáit. **Dániel** óvatosan kerüli a »közös udvartartás« kifejezést, hanem kitalálta az »egygyüttes udvartartást.« Hát se közös, se együttes, hanem csakis külön udvartartást.

Szóvá teszi ezután a miniszterelnök tegnapi szavait, melyet a polgármesterek tisztelgése alkalmával mondott. Egyenesen pártpolitikai nyilatkozatot tett előtűk, »**Mérges illúziók részegségének**« nevezte a nemzeti küzdelmet, mely lefolyt. Hiszen a törekvések jogosságát maga is elismerte egy tőszijában. Elitéli és visszautasítja e kortesbeszédet. (Elénk tetszés a szélsőbaloldalon.)

napijéről, a mikor tábornoka oly hősnak monddta! ...

De nem talált hallgatót, senki sem érdekli azok iránt a dolgok iránt, hogy hol és miképp vesztette el lábát, s miért kapta azt a keresztet.

Olyan elhagyatottnak érzi magát és ez a semmibevevés annyira sérti; nem szenvedheti ezeket az eladókat s vásárlókat. Sokszor nézett szemébe a halálra és nem rettegett tőle, ezek pedig mind megrémülének a halál látásától. Némiképp visszatolja, hogy azok rosszabbak nálavál. Nekik sincs Szent-Györgykeresztjük és sohasem lesz a mellükön, mert sohasem lehet belőlük hős.

Mindamellet nagyon szeretne valakire akadni, aki meghallgatója és akinek elmondhatná, hogy milyen vitéz volt a vén Migunov. Reggeltől estig, félig már meg is fagyva járkel a vásárrban s csak az a vágy sarkalja, hogy élményeit elmondhassa. Már többször belefogott elbeszélésébe, de sohasem tudott a végére jutni. A vén Migunov érzi, hogy ő már felesleges a földön; senkinek sincs már rá szüksége, mindenkinek megfeledezett már róla. Mély keserűség fogta el az emberek ellen. Benső dühtől telve járkel, meglőködési a szembe jövőket, látszólag szándék nélkül, tényleg azonban szándékosan, ez legalább könnyít a lelkén.

Időzőözüket betér a korcsmába. A gazda

és pinczére ellenséges és gunyos módon fogadják.

Bosszankodnak már a vendég miatt. Amig csak ki nem bosszantják, egyik asztalról a másikhoz megy és keres egy hallgatót. Ha talál egy olyat, — abl akkor rögtön megváltozik az öreg hangulata; beszéde szapora lesz, szeméi felcsillannak, arca a büszkeségtől megdagad s mintegy utánozza az ágyuk dörögését, hangos szóval kiáltja a vezényszókat... Kaczagnak rajta, de ő nem hall semmit, mert hiszen ő lélekben olyan távol, messze van innen ezektől az emberektől —, messze... a Balkán hegységei mögött, ahol itta vérét a föld, ahol lelke egykor lángban égett, hol igazi czélját látta életének... Melegedni akar ennek a multnak tüznél és mindig jobban szítja ezt a lángot...

— Katona uram! Takarodjék már, hiszen elaltat már bennünket unalmas mondásaival!

A pinczér kikergeti... Ő meg felkel és féllábával hangosan topogva elhagyta a termet, míg szive hevesen dobog a feltámadt emlékek hatása alatt. Egy madárkereskedőnél lakik. Ha hazaér, bemászik szük, de meleg vaczkába és ha ezen a napon sem sikerült hőstetteit végig elbeszélni, ott döröggi magában:

— Sátán fia! ... bizony nem ártott volna nekik, ezeknek az ördög atyafiainak, ha meghallgattak volna.

Telefon: 560.

U J K E N Y É R S Ű T Ő D E

Telefon: 560.

Ertesítés. Ezennel értesítjük a n. é. közönséget, hogy **Nagy-Körös-utczán, a Szabó-féle vendéglő mellett első monori házikenyer és valódi monori rozskenyér sütődét nyitottunk.**

Fiók-üzlet: SZÉCHENYI-TÉR, 29.
Raktárak: Huszár A. és Társa, Kolozsvári-utca. — Ullmann Sándor, Kolozsvári-utca. — Mózes Parkas, Gilyányi-utca. — Roth Dániel, Nagypiac-tér. — Welsz Náthán, Kert-utca. Glück Gyula, Aradi-ut. — Nádor Bernátne, Kossuth Lajos-utca.
A valódi monori kenyér mindazon üzletekben kapható, hol ezimáblánk ki lesz téve.

813

Csak monori kenyeret kérjen!

Szives pártfogást kér tisztelettel: **Első monori házikenyer sütőde.**

Bakonyi Samu: Arra a gazdálkodásra, melyet az udvar folytat, elmondja a következő esetet: Mikor Ofelsége Debreczenben járt, természetesen mindent a szeretett és szívéhez nőtt Bécsből hozatott, még a vizet is. De tejet és tejszint mégis Debreczenből vásároltak. Mikor az udvari bevásárló kérdezte, hogy mi az ára a tejszinnak, a jámbor debreczeni polgár csak nagy lelkiismereti furdalással merete rámondani, hogy literje 40 krajczár. Az udvari ember megbotráncozott és ráparancsolt, hogy ne mérjen egy forintnál kevesebbet számítani. Ime, így gazdálkodnak Bécsben is és erre kéri a nyomorgó magyar nép filléreit. (Tetszés a szélsőbalos.) Kérdi, a nemzeti politika tekintetében hogyan állunk az udvarral szemben? Ugy, hogy a nemzetiségek az ő magyarellenes panaszai-
kal, mint a memorandum pörben is, a királyhoz vagyis a császárhoz fordulnak! A királyi család tagjai néha eljönnek Budapestre, ha átutaznak...

Polónyi Géza: Es a vonaton hálanak.

Bakonyi Samu: Néha léghajón is jönnek. De csak vendégként. Inkább Bécsben maradnak s nem gondolják meg, hogy ott Wacht am Rhein hangzik, nem gondolják meg, hogy el fog jönni az idő, mikor a Habsburg-család, csak mint magyar Habsburg-család fog fennállani.

Polónyi Géza: Akkor már köszönjük a szivességüket.

Bakonyi Samu ezután Kammererrel polemizál, aki a darabont testőrségről és a nemzeti renesszánszról fest szép álmot. Ugyan kik csinálják ezt a fényes nemzeti renesszánszt? Talán a kiszolgált őrmesterekből lett darabontok?

Ezek fogják talán pótolni a Bessenyeieket?

Nem látjuk mi a nemzeti renesszánsz jelenségeit sehol.

Bakonyi beszéde után az elnök szünetet adott.

Szünet után Okolicsányi kibeszélte az ülést. A vitát holnap folytatják.

Tisza Kálmán szobra.

— A vegyes bizottság értekezlete. —

Ezelőtt két évvel Nagyvárad városa elhatározta, hogy Magyarország 15 évig volt miniszterelnökének, Nagyvárad szülőföldének és volt képviselőjének emlékéért megörökíti s egy bizottságot küldött ki e tárgyban.

Biharmegye szintén adózni kívánt a volt államférfi emlékének s több tagot küldött ki, hogy Nagyvárad városával együtt valósítsák meg a tervet.

A vegyes bizottság tegnap értekezletet tartott a városházán, **Rimler** Károly elnöke alatt, a melyen jelen voltak: dr. Miskolczy Ferencz alispán mint társelnök, **Hlatky** Endre, **Mezey** Mihály, **Köszeghy** József, **Baranyi** András, **Hegyesi** Márton, dr. **Moskovits** József, dr. **Friedlander** Samu, és dr. **Gyémánt** Jenő tagok.

Rimler Károly elnök ismertette Nagyvárad város határozatát, amelylyel kimondotta, hogy néhai **Tisza** Kálmán emlékéért megörökíti és pedig: a Széchényi-térnek a Ritoók-háztól a Nagyhidig terjedő részét **Tisza** Kálmán-utcának nevezi el; szülőházára emléktáblát helyez el és végül mozgalmat indít megfelelő szobor létesítése iránt. — Majd indokolta, hogy a bizottságot nem hívhatta előbb össze, mert az előbbi alispán elhalálozott; az új alispánnal megválasztása után azonnal értekezett, de akkor az alispáni hivatal átvétele miatt nem intézkedhetek, később pedig a városi hivatalok költözködése, székház avatás és más fontos ügyek vették igénybe idejét. Az utcai jelző táblák megrendelése és az emléktábla tervének el-

készítése iránt a főmérnök utján intézkedett. A szoborra vonatkozólag a város úgy rendelkezett, hogy nem országos gyűjtés utján hozták össze a szükséges pénzt. Most ez irányban kellene intézkednie.

Miskolczy Ferencz elismeri, hogy a bizottság kimondotta, miszerint a gyűjtést csak a város és megye területére terjeszti ki, de aki más helyről önként adakozik, azt elfogadják. A megyénél már több mint tízezer korona van már rendelkezésre a szobor czéljaira. Az elmúlt évben a zavaros politikai viszonyok miatt nem lehetett a gyűjtést eszközölni.

Ezután a bizottság tudomásul vette, hogy az utcai jelző táblákat kifüggesztik. Az emléktábla elkészítését és elhelyezését későbbre halasztották.

A szoborra nézve **Rimler** Károly elnök kijelentette, hogy szobrászokkal érintkezett s egy szoborra mintegy 60,000 korona volna szükséges.

A gyűjtés módjainak megállapítására és keresztül vitelére a két elnökön kívül **Hlatky** Endrét, **Mezey** Mihályt, **Hegyesi** Mártont és **Telegdy** Józsefet küldték ki.

Ezen szűkebb bizottság még ez alkalommal felkérte **Hegyesi** Mártont és **Hlatky** Endrét a gyűjtőív szövegéhez s amelyet hétfőn délután 5 órakor terjesztenek a szűkebb bizottság elé.

Egy örült rémtette.

A budapesti Ferencz-körut egyik hatalmas bérpalotájában tegnap reggel rettenetes tragédia játszódott le. Egy előkelő családból való, fiatal hivatalnok hirtelen örülesi rohamában megfojtotta viruló szép fiatal feleségét. A szerencsétlen asszony egy jajszó nélkül meghalt.

A szerencsétlen, hirtelenül megörült fiatal ember **Makkay** Iván, a Leszámitoló- és Pénzváltóbank közraktárainak a hivatalnok. Viruló szépségű, fiatal feleségével, **Hollósy** Juliánával és három kis gyermekével, a hároméves Ivánnal, a másfél éves Evikével és a hét hetes Bálával a Ferencz-körut 2--4. számú ház harmadik emeletén egy bájosan berendezett kétszobálakásban lakott.

Makkay Iván öt évvel ezelőtt került a közraktárhoz. Előbb a 16. huszárezredben főhadnagy volt.

Mikor belépett a közraktárhoz s meghazsárolta, **Hollósy** Károly hódmezővásárhelyi gyógyszerész leányát, Juliannát vette el.

Azóta Budapesten a Ferencz-körut 2--4. számú házban laktak a legpéldásabb, a legnagyobb boldogságban.

Makkay, aki minden erejének megfeszítésével igyekezett a feljebbvalóinak az elismerését kivívni, szorgalmáért s lekötözött kedves modoráért nagyon szerették a hivatalársai. Közte és a kartársai között még csak nézeteltérés sem volt sohasem.

Hat héttel ezelőtt **Makkay** Iván kinzó és folytonos fejfájásról kezdett panaszkodni. Orvosainak tanácsára szabadságot kért s négy héttel ezelőtt a feleségével és gyermekeivel elutazott Hódmezővásárhelyre az apósához. Fejfájása azonban itt sem szűnt meg. Aggódó felesége itt is megvizsgáltatta az urát a háziorvosával, aki azt tanácsolta **Makkay** nének, hogy küldje az urát szanatóriumba. **Makkay** né hallani sem akart erről.

A szerencsétlen ember állapota azóta folyton rosszabbodott. Tegnapelőtt feleségével és a legkisebb fiacskájával följöttek Pestre.

Makkay né itt ismét a háziorvosához, dr. **Büchler** Simonhoz fordult tanácsért, aki most már a legbátrabbabban követelte, hogy férjét a tébolydába szállítsák. Hosszu rábeszélések engedtek csak **Makkay** né tegnapelőtt a

lipótmezei elmeógyógyintézet igazgatóságához fordult, a honnan azonban azt a választ kapta, hogy nincs hely.

Az asszony kapott a válaszon s nem erőltette a dolgot.

Mégis nyugtalanodott a férje állapota miatt s éjjelenként nem merete lehunyni a szemét.

Tegnap reggel hét óra felé felkelt, felöltözött, ellátta a kis gyermekét s éppen a takarításhoz fogott, mikor egyszerre csak a férje, aki még az ágyban volt, felugrott, odarohant a feleségéhez s mielőtt az első meglepetéséből magához térhetett volna, megragadta a nyakát és folytogatni kezdte.

öt percig tartott ez a rettenetes néma küzdelem.

A férfi olyan erősen szorongatta feleségének a torkát, hogy azon egy hang sem tudott kitörni.

Az örült ember nem is eresztette el az áldozatának a nyakát addig, a míg az meg nem halt.

Ekkor kirohant a folyosóra s irtózatossággal hangon kiabálni kezdett:

— Segítsé! Gyilkosság! Doktor ur, nem én voltam!

A házbeli egy pillanat alatt összefutottak s mikor látták, hogy mi történt, ketten: **Kovács** István házmeister és **Miklós** Balázs, villamosvasuti lakatos lefogták a még mindig dühöngő örültet. Mások ezalatt rendőrt hívtak, a ki értesítette a szerencsétlenségről a mentőket és a rendőrséget. A mentők dr. **Virosztek** orvos vezetésével automobilon hamarosan is megérkeztek, **Makkay** né azonban már nem segíthettek. **Makkay** a mentőkocsin a főkapitányságra vitték, jegyzőkönyvet vettek fel az esetről, lepecsételték a lakást. **Makkay** né holttestét pedig a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. A főkapitányságon az őrszobában helyezték el a boldogtalan embert, ahol dr. **Tirschner** Ernő rendőrorvos vette ápolás alá.

Az orvos faggatni kezdte a beteget.

— Mi baja?

— Minden ember halálos ellenségem.

Üldöznek! — felelte az örült.

— Hol a felesége?

— Azt hiszem, otthon van!

— Nincs valami baja?

— Azt hiszem nincs.

A kérdésekre adott feleletekből dr. **Trischer** kétségtelenül megállapította, hogy a boldogtalan ember örült. Féltenekettőkor mentőkocsin beszállították a lipótmezei örültet házába, ahol tudvalevőleg nincs hely.

A keletázsiai háború.

Pétervár, július 15. A 10-iki és 11-iki port-arthuri ostromra vonatkozólag nem érkeztek tudósítások, a **Novoje Vremja** jelent annyit **Liaojangból**, hogy a rohamot fényesen visszaverték, **Fok** tábornok az ellenséget **Nuainig** üldözte, a japánok veszteségei óriásiak. Az oroszok mintegy 1000 embert veszítettek.

Port-Arthur.

Budapest jul. 15. (Saját tud. táv.) Az összes hírek megerősítik, hogy a japánok a **Port-Arthur** körül vívott harcokban igen fontos pozíciókat vettek el az oroszoktól. Még mindig nem erősítik meg, mintha a japánok **Port-Arthur** ellen 11-én intézett támadásukkor 30 ezer embert veszítettek volna.

Nagy csata.

Budapest, július 15. (Saját tud. táv.) Londonból táviratozzák, hogy **Kajping** és **Dasicsao** között nagy csata folyik. Részletek nincsenek.

Niucsvang körül.

Budapest, július 15. (Saj. tud. táv.)
A japánok — mint Londonból jelentik — már Niucsvang körül operálnak, még pedig sikerrel. Szerdán Niucsvangtól két kilométerre elfoglaltak egy magaslatot.

Orosz siker.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.)
Mukdenből jelentik Péterváron át, hogy 3-án és 4-én a port-arthuri védővonat jobb oldalán az oroszok sikeresen megtámadták és visszaszorították a japánokat. A japánok vesztesége óriási. Chinai adatok szerint a japánok 2000 embert veszítettek.

Kuropatkin visszavonul.

Budapest, július 15. (Saját tud. táv.)
Londonból megerősítik, hogy az oroszok csakugyan megszállták a Motien szorosot, hogy Kuropatkin visszavonulását fedezzék.

UJDONSAGOK.

* **A lugosi püspök Vaskóhn.** Dr. Hosszu Vazul lugosi gör. kath. püspök csütörtökön délben Csucs állomásról kocsin Vaskóhéra érkezett, hol délben Rednik Gábor főszolgabíróak volt szívesen látott vendége. Este felé ő méltósága, Gera Sándor gör. kath. püspökségi számvevő társaságában kocsin Bélnyesbe távozott, honnan Bihar-Füredre folytatja útját.

* **Bucsulakoma a vaskóhi plébános tiszteletére.** A kárászteleki plébánosá kinevezett eddigi vaskóhi plébános Somossy Viktor távozása alkalmából tiszteletére f. hó 14-én csütörtökön este Vaskóh község és környékének intelligenciája igen szép bucsulakomát rendezett, melyen 41-en vettek részt. Az első felköszöntőt Rednik Gábor főszolgabíró mondotta, méltatva a távozó plébános érdemeit. Utána felköszöntőket mondtak Péter Ferencz rézbányai gör. kat. plébános, Ertsey Géza szolgabíró, Popa András, Kálnoky Sándor kir. albiró, Sála Vazul, Marcon Antal uradalmi erdész, Popovics Terenti és Görgényi Jenő rézbányai rk. plébános, kik mindnyájan a jó lelkipásztort, a szeretett jóbarátot ünnepelték, biztosítva őt szeretetükről, ragaszkodásukról és tiszteletükről. Majd az egész közönség felállva a Hymnust énekelte. Ezután Miklósy József kereskedő eddigi híveinek szerencsekívánatait tolmácsolta, mire Somossy Viktor meghatottan válaszolt ígérve, hogy eddigi híveit mindennapi imáiba fogja foglalni s őket soha el nem feleli. — Számos felköszöntő hangzott el még a társaság több tagjára, melyek után az egybegyűlt tisztelők serege, a hajnali órákban osztott szót.

* **Változások a nagyváradi I. sz. püspökség urad. tisztikarában.** Dr. Smrecsányi Pál püspök ur ő excellentiája Balogh Kálmán béli urad. főerdészt nagyvá-

radi székhelylél erdőmesterévé nevezte ki. Balogh Kálmán legrégibb erdőtisztje a püspökségnek s e mellett szakképzettségénél és eddigi kifogástalan szolgálatánál fogva kiválóan érdemes e fontos állásra. — A béli erdészeti uradalom élére Ferencsik Olga központi főerdész helyettesített át, a kinek ő excellentiája a központon kifejtett szorgalma és buzgó munkásságáért magas elismerését nyilvánította. Szokoly Elemér m. lázuri erdész egészségi okokból, saját kérelmére, számtisztii kinevezéssel a központonba rendeltetett és a m. lázuri erdőgondnokság kezelésére Schauschek Gábor h.-k.-szentmiklósi erdész; az ürszedésben levő ágriai erdőgondnokság vezetésére pedig Heim Károly kristyóri erdész helyettesített át.

* **Bezárt tanfolyamok.** A kereskedelmiügyi magyar királyi miniszter a posta és távirat tiszti és a vasuti hivatalnoki tanfolyamot öt-öt évre bezárta. A miniszter azért határozta el magát erre a lépésre, mert minden évben oly sok volt a tanfolyamra jelentkező ifjak száma, hogy a már végzett hallgatóknak csak nagy nehezen tudtak szerény javadalmazásu gyakornoki és díjnoki állásokat adni. A miniszter a múlt őszszel a vasuti hivatalnoki tanfolyamot két évre bezárta, de ezt a rendeletét a mostanival hatályon kívül helyezi és az öt évet az 1904—05-iki tanévtől számítja.

* **Kitüntetett újságíró.** Veigelsberg Leó hirlapírót, a «Pester Loyd» munkatársát Ofelsége a király, a vaskorona-renddel tüntette ki, a hirlapirodalom terén szerzett érdemeiért.

* **Olcóbb lesz a telefon.** Már régebben híre járt, hogy Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter le akarja szállítani a telefondíjakat, hogy minél szélesebb körben elterjedjen ez a fontos forgalmi intézmény. A tervezet már elkészült. A miniszter ugyanis arról értesítette a kereskedelmi és iparkamarát, hogy a távbeszélő tarifa megváltoztatásáról szóló tervezetet a miniszteriumban elkészítették. A jelenleg érvényben levő díjszabás az 1897. évi XVI. t.-czikk értelmében azonban csakis a törvényhozási útján változtatható meg, az eddigi parlamentáris viszonyok pedig nem voltak alkalmasak a javaslat tárgyalására s így csak most lesz abban a helyzetben, hogy az ügyet az azzal összefüggő pénzügyi kérdések folyamában levő rendezése után a törvényhozási elé terjeszthessék. A javaslat törvényerőre emelése után gondoskodni fog a miniszter, hogy mielőbb életbeléptethető legyen az új telefon tarifa.

* **Párisi szédoltság.** A becsapási találmányság egy újabb terméke került Párisból Debreczenbe. Az utóbbi időben több debreczeni ismert nevű vagy czégy egyén felszólítást kapott Párisból a «Reinhardt Ecker & Co.» műterméből, hogy küldje el oda arczképét, a mely után a műterem díjtalanul festményt készít, csak azért, hogy ez neki reklámul szolgáljon és általa megrendeléshez jusson. Az így felszólítottak egyike, B. M. debreczeni kereskedő többek közt engedett is a felhívásnak és elküldte arczképét. Két hét múlva levelet hozott a posta, amelyben a párisi műterem tudtja, hogy a festmény elkészült és csopán a csomagolás és szállítás költségeire kér 8 korona 20 fillért. A kereskedő ezt az összeget el is küldte. De a kép helyett nemsokára egy újabb levélkét kapott, amelyben a «műterem»

bocsánatot kér, hogy «tévedésből» a képet be-
rámáztatta. A keret rendes ára 48 korona, de csak egynegyed részét számítja fel és reméli, hogy a 12 korona csekélységért nem fog a kereskedő nehézségeket csinálni, mert ilyen olcsón nemcsak műalkotásu festményhez, de remek, értékes kerethez is jut. A kereskedő ekközben olvasott ugyan már a bécsi «Neue Freie Presse»-ben egy figyelmeztetést, hogy ne üljenek fel a párisi Reinhardt Ecker & Co becsapásának, de azért mégis kiváltotta a nemsokára 12 korona utánvétel megérkezett csomagot. Várakozásteljesen bontotta fel és talált benne egy primitív czeruzarajzot, egy közönséges igénytelen keretben, amelyet legfeljebb egy koronáért itthon is kényelmesen megszerezhet. Mindeztideig nincs tudomásunk róla, vajjon Nagyváradra érkezett-e a hasonló tartalmu felhívás, azonban óva intünk mindenkit, hogy lehetőleg távol tartsa magától az ilyen tolokodást, melylyel a szélhámos külföld jóhiszemű és tapasztalatlan filléreire utazik.

* **Miért kevés a víz?** A város tegnapi kidoboltatta, hogy a közönség ezentul takarékosabban bánjék a vízzel, mert ha tovább is tart a vízpcséklás, elzárják a vízvezeték s akkor csak bizonyos órákban lehet majd vizet venni. A hirdetésny ugylátszik pusztába kiáltott szó volt, mert egyesek még most is bőszesen locsolják udvaraikat s a házuk előtt a járdát, hogy ellensúlyozzák a nap égető hevét. A kocsiállomásokon is egész nap folyik a közutakból a víz, akkor is mikor egyetlen kocsi sincs az állomáson, No meg aztán nem kell a város bizonyos részeit naponta négyszer is locsoltatni, mert akkor aztán igazán nem csoda, ha ebben a nagy szárazságban nem képes a vízmű elegendő vizet szivattyuzni. Mindezekre még most, — idejekorán — felhívjuk a főkapitányzág figyelmét nehogy aztán majd később az egész város közönségének nélkülözni kel-
lesen egyesek hibájáért,

* **Elhunyt iparos.** A nagyváradi iparosok egyik tevékeny, ügybuzgó tagja Oldh Lajos asztalos elhunyt. Temetése ma, szombaton lesz. Az ipartestület és a 48-as kör a haláleset alkalmából a következő felhívást adta ki:

Az előjáróság nevében mély részvételt értesitem Oldh Lajos asztalos iparos előjárósági tagnak gyászos elhunytáról, egyben felkérem az iparos polgárokat, hogy volt iparos társunk, ki közbecsülésünket szorgalmával s az ipar ügyek érdekében tett fáradozásai által méltán érdemelte, folyó hó 16-án délután 4 órakor Galamb-utca 1. számú háznál megtartandó végtisztesség megtételénél megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1904. július 16. Bertsey György ipartestületi elnök.

A 48-as pártkör következő felhívást adta ki:

Fél 4 órakor gyülekeznek a párt tagok a kör helyiségében. A választmány tagjai ezuton is felkéretnek az elnökség által a jelzett időben a kör helyiségében való megjelenésre.

* **Összegett asszony.** Tegnap reggel Kuric-kó Jánosné zsirt olvasztott konyhájában egy nagy lábasban. A szalonna kavarása közben a lábas felborult s a benne levő zsir az izzó tűzhely tetejére ömölve lángot fogott. Kuric-kóné elakarta egy ruhával fojtani a tüzet, de az oltás közben ruhája is meggyulladt. A megrémült asszony ijedtében elájult. A házban lakók a nagy füstre a konyhába rohantak s először is a szerencsétlen asszonyról

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Optikus- és kötszer-árak.

Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztalom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladó.
Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek Valódi tükörtajt pipák és szilpkák. Különfélehangszerek.

Serényi M.

Szt. László-tér, »Fekete Sas« szálloda kapuja mellett.

tépték le az égő ruhát s aztán a tüzet is eloltották. Kuricskó Jánosné oly súlyosan égett össze, hogy rögtön a Bihar megyei kórházba kellett őt szállítani, hol ápolás alá vették.

* A hetedik hadtest készenlétben

A temesvári 7. hadtest parancsnokságához — mint a *Temesvári Hírlap* jelenti — *bizalmas rendelet érkezett a teljes készenlét előkészületeire vonatkozólag.* E rendelet összefüggésben van azzal az újabb forradalmi állapottal, amely a Balkánon néhány nap óta dúl.

* Tolvaj gimnázista.

Mező-Keresztesen egy fiatal gimnáziumi tanuló több értékes holmit ellopott Markovits Károly oitani földirtokostól, mikor annak családjánál látogatást tett. A megtévedt fiatal ember, előkelő családnak a tagja. A lopás elkövetése után a mezőkeresztesi csendőrség vallatóra fogta az intelligens tolvajt s az be is ismerte lűnét, de azt semmikép sem akarta megmondani, hogy a lopott tárgyakat hova tette. A nagyváradi kir. ügyészség — melynek telefon úján tetek jelentést az esetről — elrendelte a fiatal ember lakásának átkutatását, mi ma délelőtt fog megtörténni.

* A rekkenő forráságban

kevés alkalmas hely van a város b-területén, ahol kellemes szórakozást és üdülést talál a közönség. Ilyen pompás hely *Czeplédy Sándor* új vendéglője és kerthelyisége Teleky-utcán. A közönség már évtizedek óta ösméri és becsüli ezen kiváló vendéglőt, aki az új helyiségben is kitűnő ételek és italokkal, továbbá pontos kiszolgálással igyekszik vendégeit kielégíteni.

* Halálozások.

A nagyváradi gör. kath. egyházmegyének egyik érdemes tagja a közeli csehi községnek lelkésze *Sfurle György* tegnap este meghalt. Haláláról családja a következő gyászjelentést adta ki:

Fájdalomtelt szívvel tudatjuk, hogy a magunk, valamint az összes rokonok nevében, hogy elfelejtethetetlen s szeretett férj, apa, vő, nagybátya és sógor, föltiszteendő *Sfurle György* csehii gör. kath. lelkész, hosszas és keresztényi türelemmel viselt betegség és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, f. hó 14-én, életének 51-ik, áldozárságának és boldog házasságának 28-ik évében az Urban elhunyt. A megboldogult hült tetemei f. hó 16-án, d. u. 3 órakor fognak a csehii gör. kath. temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Adott legyen emléke! Özv. *Sfurle Györgyné*, szül. *Szabó Paulina* neje. Gyermekai: *Nina*, *Trajan*, *Kornélia*, *Hellena*, *Gusztó*, *Veturia*, *Gabriella*. Özv. *Szabó Sámuelné*, szül. *Korhánny Anna*, anyósa. *Ternoán Viktor* v-je. Özv. *Gnicza Anna*, szül. *Szabó, Ignác*, *Szabó Samu*, *Szabó Kornélia*, *Argyelean Vazuliné*, *Szabó Agoston*, özv. *Szabó Jánosné*, szül. *Ditz Jolán* sógorok és sógorok.

Saly Ferencz és *Dezso* a maguk, úgy özv. *Hááder Lászlóné* szül. *Saly Rózsa*, özv. *Tantossy Sándorné* szül. *Saly Julia*, továbbá özv. *Bende Lajosné* szül. *Csahó Anna*, *Csathó Ferencz* és családja, özv. *Bartos Gáborné*, szül. *Csathó Mária*, *Szilágyi Ida*, nemkülönben a rokon *Saly*-, *Czajlik*-, *Körfy*-, *Tantossy*-, *Hááder*-családok, valamint a többi rokonok nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy felejtethetetlen, szeretett jó édes atyjuk, testvérük, nagybátyjuk, sógoruk és rokonuk *Saly Kázmér* földirtokos, okl. gazda, folyó évi július hó 14-én esteli 8 órakor, tevékeny életének 80-ik évében, hosszas szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. Drága halottunk földi részei folyó évi július hó 16-ik napján délután 5 órakor fognak *Jákó Hodoson* beszenteltetni s onnan Nagy-Váradra szállíttatván, a *Verbőczy-utca* 2. sz. gyászházától július hó 17-én d. e. 1/2 12 órakor a várad-olaszi-i sirkertben levő családi nyugalomban eltemettetni. Az engesztelő szent miséáldozat pedig július 18-án d. e. 10 órakor a premontrai rend templomában fog az *Egek Urának* bemutattni. *Jákó Hodos*, 1904. jul. 14. Adott legyen emléke!

* **A bűn útján.** Nagy Ferencz, egy tizenéves éves gonosztevő kezdte meg tegnap egy hónapra terjedő fogságát a nagyváradi kir. ügyészség fogházában. A parányi fegyházvirág ki érdemesült gonosztevők akasztófa humorával mondogatta el, hogy egy óra eltűntetéseért kellett most ismét az államkenyerére szorulnia. A vérmes reményekre jogosító csemete saját bevallása szerint, »eddig« csak nyolczszor volt bezárva kisebb-nagyobb lopásokért. Volt már ennek a kis rablóvezérnek tizenhárom tagból álló bandája, melynek tagjai egész zsenialitással operáltak. A télen nem kevesebb, mint »harmincz« helyen operáltak sikerrrel. Nagy Ferencz, a miniatúr Rózsa Sándor, vigyorgó arccal jelentkezett tegnap a fogházfelügyelőnél a bevonulásra.

* **A Körözs halottja.** Megreádító szerencsétlenségről értesített tegnap tenkei tudósítónk: *Florián Mózes* tenkei lakos e hó 12-én délután elment a Körözsbe fürdeni. Mivel nem ismerte a folyó mélységét s még uszni se tudott jól, először csak a parthoz közel, derékig érő vízben fürdött. Később azonban látva, hogy több fiatal ember a folyó közepén fogót játszik, ő is neki bátorodott és oda akart uszni, ahol a többiek voltak. *Florián* alig uszott pár métert, már is úgy kifaradt, hogy segítségért kezdett kiáltani. Az ott fürdő fiatal emberek előbb tréfára vették a dolgot s csak akkor mentek a szerencsétlen ember segítségére, mikor az már elmerült a körülbelül két és fél méter mélységű vízben. *Florián Mózes* hulláját csak tegnap délután vetette fel a víz. A hatóság emberei fogták ki a holttestet a folyóból, melyet a község házára szállították. Az esetről értesítették a nagyváradi királyi ügyészséget is, mely megadta a szerencsétlen hozzátartozóinak a hulla eltemetésére az engedélyt.

IRODALOM.

Civillista és politika cím alatt érdekes röpirat hagyta el a sajtót. Szerzője *Szemere Miklós*, politikai életünk egyik legérdekesebb alakja, aki hozzászóktatta a magyar közönséget ahhoz, hogy leleplezetlenül megmondja nézetét az ország dolgáról, nem törődve sem azzal, ha e nézetek a hatalmasoknak nem tetszenek, de viszont azzal sem, ha talán nem népszerűek. A civillistával foglalkozva kiindulási pontja az, hogy a magyar nemzet sohasem farkodott királyával szemben és már *Kossuth Lajos* is az 1849-iki állami költségvetésben három millió pengőforintot irányzott elő a királyi udvartartás céljaira, pedig ez akkor jóval nagyobb összeget képviselt, mint manapság. *Szemere* ezt az egész kérdést másodrendű jelentőségűnek tartja. Szerinte nem a pénz és külső csillogás adnak fényt és erőt a dynastiának, hanem igenis a szilárd alapon nyugvó intézmények, minők a nép otthonát védelmező hometead-törvények és a főrendiház újjászervezése szilárd nemzeti alapokon. A nemzeti államról szólva úgy találja, hogy a meddő szóharcz nem viszi az eszmét előbbre egy lépéssel sem, holtl nemzeti és erkölcsi erőknek czéltudatos fejlesztésével óhajásainak mind könnyen ölthetnének testet. E röpirat vége azzal a leleplezéssel szolgál, hogy miniszterelnökünk mindez ideig még nem ismerkedhetett meg a magyar trón leendő örökösével. A díszesen kiállított füzet tiszteletpéldányként küldetett meg az érdeklődőknek.

Igazságszolgáltatás.

Tizenhétéves gyilkos. A brünni esküdtbírótság tegnap egy *Haren József* nevű fiatal 17 éves kereskedelmi tanonc felett ítélke-

zett ki azzal volt vádolva, hogy főnökét *Birba-jov Sebestyén* brünni kereskedőt és annak feleségét éjjel álmukban orvul agyonlőtte. A fiatal vádlott azzal védekezett, hogy főnöke és annak felesége nagyon rosszul bántak vele. Folyton rugdalták, ütötték-verték és fáradtságos napi munkája után még enni is csak keveset adtak neki. Mint mondta, szívesen megszókött volna tőlük, de árva fia volt s nem tudta hova meneküljön. Végső elkeseredésében fogamzott meg benne az a gondolat, hogy meggyilkolja őket és azután magát is megöli. Az utóbbit már nem tehette meg, mert elfogták. Az esküdttek ítélete alapján a bíróság *tizennyolcz évi fegyházra* ítélte a fiatal gyilkost.

NYILTTÉR.

Ma, szombaton

július hó 16-án

a „Bazár“ kerthelyiségében

a

37-ik gyalogezred zenekara

kedvező idő esetén

hangversenyt rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

TAVIRATOK.

Az egri érsek jótéte.

Eger, július 15. (Saj. tud. táv.) *Samassa József* dr. egri érsek, az ujonnan épült Egri siketnémák intézete javára, 5 ingyenes helynek megfelelő alapítványt tett. *Pánthy* egri kanonok pedig egy alapítványos helyet tart fenn.

Hova temetik Krüger?

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.) *Krüger Pál* halála előtt kifejezte abbéli óhaját, hogy *Pretóriában* temessék el a felesége mellé. Ha az angol kormány ezt nem engedélyezné, úgy *Amsterdam*-ban vagy *Hágában* helyezik nyugalomra *Transzvál* volt elnökének porait. Értesülésünk szerint, hónapokkal ezelőtt *Krüger* elnök kérte az angol kormányt, eresztienék vissza hazájába, de az angolok nem hajoltak kérelmére.

A bécsi tüzvész.

Bécs, július 15. A *Domhershof* tegnapi égésekor 25 tűzoltó, a kivonult tűzoltóság egy negyede többé-kevésbé megsérült.

Marokkóból.

Tanger, jul. 15. *Mohamed El Torre*, a szultán képviselője az agera-törzs itt és *Tau*-ban fogva tartott embereit szabadon bocsá-

totta. Most már kevés az eshetőség arra, hogy európaiakat elragadjanak. A helyi vámhivatalban francziák működnek. A marokkóiak hantulata ugyan igen elkeseredett, de mégis minden nyugodt.

Harminczmillió kölesön.

Simla, július 15. Az angol kormány harmincz millió rupiás kölesönt bocsátott ki 97 rupiás árfolyammal. Összesen 80 millió rupiánál többet jegyeztek.

Megszűnt sztrájk.

Eszék, július 15. A helyi péksztrájk megszűnt. A segédek husz százalékos munkabéremelésben részesültek.

Az angol felsőházból.

London, július 15. A felsőház harmadik olvasásban is elfogadta azt a törvényjavaslatot, hogy külföldi ezüstárakat tisztán látható jelekkel kell ellátni.

A Balkánról.

Cettinje, július 15. A szkutarii helyőrség csapatai megnyugodtak. A forrongó zászlóajat visszatartották a szkutarii helyőrséger. A többi katonát Mletbe küldték. A tartóztatott tisztakat szabadon bocsátották. Azokat a katonákat, kik négy év helyett nyolczt szolgáltak, elbocsátották. Zsoldjuk egy harmadát kifizették.

A bolgárok és albánok harcza.

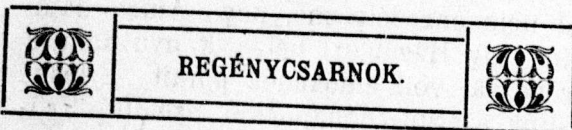
Konstantinápoly, jul 15. Monasztir-i konzuli jelentések szerint a múlt hónapban a picsevoi kerületben kétezer ütköztek össze bolgár és albán, háromszor pedig bolgár és szerb bandák. A kasztoriai kerületben Kohle bandafőnököt négy emberrel és Traiko bandafőnököt ugyancsak négy emberrel lepték meg és fogták el. 6-án a csapatok és basibozukok Pestvis-tében, Kasztóriától északra 12 tagu bandát vettek körül, mely Müresz vezető alatt állott de a banda éjjel elmenekült. Utolsó időben a komitácik tiz gyilkosságot követtek el.

A spanyol parlament berekesztése.

Madrid, július 15. A szenátusban és a kamarában királyi kéziratot olvastak fel, melylyel a parlamenti ülészakot berekesztik.

Schindler utóda.

Konstantinápoly, július 15. Az elhunyt Schindler cs. és kir. századost Turic cs. és kir. 52. gyalogezredbeli főhadnaggyal pótolják.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

— Ez Audley-Court, — mondta Holmes, kigurorva a kocsiból. — Most nézzünk a rendőr után.

Az ódon, barátságatlan épület kövezett, udvarán egész csomó rongyos, szurtos gyerek játszott, kergetőzött. Keresztül-kasul az udvaron ruhaszáritó kötelek voltak kifeszítve s a még nízés, csepegő ruhadarabok alatt bugdácsolva vagy sokára megtaláltuk a 33. számú lakást,

melynek ajtaján kis réztábla volt s rajta a »Rance« neve.

Becsöngettünk s a cseléd azt mondta, hogy a rendőr alszik. Együttal bevezetett egy kis szalon-forma szobába, hogy várjuk meg ottan, míg a gazdája fölkel és bejön.

Rance csakhamar jött is; látszott rajta, hogy meglehetősen bosszus, amiért ágyából föl-zavartuk s amikor Holmes elmondta neki, hogy miért jöttünk, kissé ingerülten felelt:

— Tessék olvasni a hivatalos jelentést, amit az esetről irtam.

Holmes kivett a zsebéből fél sovereignt s gondolkozva forgatta az ujjai közt.

— Azt hittem, — mondta kitérően, — hogy öntől még megtudhatnánk egy-némely jelentéktelen részletet.

— Szívesen elmondok önnek mindent, amit tudok, — szót a rendőr udvariasabban s le nem vette szemét a kis arany pénzdarabról.

— Nos, hát kérem, mondja el elejétől végig, hogy történt, — mondta Holmes, kissé a rendőr felé fordulva.

Rance leült a szófára, összeráncolta homlokát s mélyen gondolkozni látszott, nehogy kifeledjen valamit elbészéléséből.

— Az elején fogom kezdeni, — szót végre. — A szolgálatom éjjeli tíz órakor kezdődik és reggeli hat óráig tart. Tizenegy óra tájban verekedés volt a »Fehér rózsában«, de éjféltre ismét csöndes volt a környék. Egy óra tájban esni kezdett s ekkor Murcher Harryval találkoztam, — aki, tetszik tudni, elfogta annak idején Holland Grovet — s Henrietta-utca sarkán megálltunk egy kissé beszélgetni... Aztán, lehetett vagy éjfél után két óra, vagy talán valamivel több is, — azt gondoltam, hogy szétnezzek kissé a kerületben, — rendben van-e minden a brixtoni kerületben... Meglehetősen nagy sár volt s az utcákon egy lélek se járt. Járó-kelővel egyetlen egygyel se találkoztam, bár kocsit ment arra két-három... Némán, tűnődve palagtam az uton s épen azon gondolkodtam: mily jól is esnék egy csésze forró grog, jó sok rummal és cukorral, midőn egyszerre csak világosságot láttam abban a bizonyos házban... Ez nagyon meglepett, mert tudtam, hogy üres és lakatlan; legutolsó lakója tifuszban halt meg s a gazdája nem bírta kiadni azóta a lakást, bár igen sokat engedett az árából... Mondom, meglehetősen egy kicsit a gyertyavilágeltáras mindjárt gondoltam, hogy valami baj van... Mikor odaértem a ház ajtajához...

— On megállott ott, — vágott közbe Holmes — és visszaballagott a kerület rácsoz kapujához... Miért tette ezt?

Rance ijedten ugrott fel a szófáról és megdöbbsent leirhatatlan álmélkodással bámult Sherlock Holmesre.

— Hát... hát ez... igaz, uram, — dadogta végre; — de hogy ön honnan tudja, a jó Isten a megmondhatója... Hát ugy történt, hogy mikor o aértem a ház ajtajához és megállottam, oly csöndes, oly félelmetes csöndes volt minden, hogy azt gondoltam, jobb lenne, ha másodmagammal mennék be a házba... Nem igen szoktam megijedni a magam árnyékától, de abban pillanatban az jutott eszembe, hátha az a tifuszban meghalt lakó jött vissza, hogy szét nézzen a régi lakásában... Ez a kísértetes dolog kissé kihozott a sodromból, s ezért mentem vissza a kertajtóhoz, hogy hátha megláthatnám a Murcher lámpáját, de bizony se őt nem láttam, se senki mást a környéken.

— Nem volt az utcán senki?

— Egy teremtet lélek se, uram; még csak egy gazdátlan eb se... Erre aztán megembereltem magamat, visszamentem és kinyitoltam a ház ajtaját. Odabent csöndes volt minden, s így be mentem abba a szobába, ahol a gyertya égett... Ez a világ, — vörös viaszgyertya darab — ott égett a kandalló párkányán s egyenesen rástított a...
— Jól van, a többit tudom, — vágott közbe Holmes. — On többször körüljárt a szo-

bában, aztán letérdelt a halott mellé a földre, majd kiment, próbálta kinyitni a konyha ajtaját és akkor...

John Rance másodszer is fölugrott a szófáról, de ezuttal a meglepetés mellett a gyanakvás kifejezése is ott volt a szemében.

— Hol rejtőzött ön, hogy mindezt látta? — kiáltott föl hevesen. — Ugy látszik, hogy ön sokkal többet tud a dologról, mint tudnia kellene.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A földmivelésügyi miniszter a szénkének raktári eladási árát folyó évi július 1-től kezdődőleg az eddigi harmincz 30 koronáról métermázsanként harminczegy 31 koronára emelte, ugy azonban, hogy a bizományi szénkénegraktárak által szedhető maximális kezelési díj jövőre sem lehet nagyobb az eddigi métermázsankénti egy 1 korona 20 fillérnél. Ellenben, a szénkéneghordókért a szénkéneget vevő felek által leteendő hordóbiztosítékot folyó évi július hó 1-től kezdve a következő összegekben állapította meg; az 1 métermázsas tartalmu hordóbiztosíték összege tizenöt 15 korona, a 2 mm. ürtart. hordó biztosíték huszonöt 25 korona, a 3 mm. ürtart. hordó biztosíték harminczöt 35 korona és az 5. mm. ürtartalmu hordó biztosíték negyvenöt 45 korona vagyis az eddig érvényben volt 28, 45, 60 és 80 korona hordóbiztosíték a fenti összegekre szállittatik le.

Forgalmi kimutatás 1904. július 11. 12-én Tiszta buza körülbelül 650 hltr. Kétszeres buza 130 hltr. Rozs 300 Arpa 140 hltr. Zab. 360 hltr. Tengeri 600 Burgonya 50 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 120 drb. Félhizott 140 drb. 2 évestől feljebb 130 drb. 1 évestől 2 évesig mintegy 150 drb. Süldő 170 drb. Malacz 179 drb. Hizott marha 240 drb. Jármos ökör 3160 drb. Fejős tehén 1000 drb. Borju 1200 drb. Bivaly 74 drb. Juh és kecske 355 drb. Ló 3878 drb.

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jul. 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.50
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasuti kölesön aranyban 4%	89
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkövény 1876-ból	—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	98
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földterhermentési kövény	1.07
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	4.62
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölesön	98.75
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	118.50
Osztrák járadék aranyban	99
Osztrák korona járadék	1.52
Osztrák államsorsjegyek	16.15
Osztrák magyarban részvény	769.50
Magyar hitelbankrészvény	640.50
Osztrák hitelintézet részvény	639.50
Párisi vista	19.01
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.80
Németbirodalmi márka	239.45
Londoni vista	95.52
20 márkás arany	28.44

Határidők.

	Budapest, jul. 15.
Buza áprilisra	7.88
Buza október	7.86

Tengeri	---	6.26
Rozs okt.	---	8.6.
Zab ápr.	---	5.90
Káposzta, repce, aug.	---	11.900

Értéktőzsde.

Budapest, júl. 15.

Oszták hitel	---	685.50
Magyar hitel	---	749.50
Allmvasut	---	694.-
Rimamurányi	---	488.-
Magyar jelzálog	---	585.25
Salgótarjáni	---	---
Wagon-kölcsön	---	---

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A „Központi Takarékpénztár“ részvénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán (Adorján Emil ház)

Törlesztéses

Jelzálogkölcsönöket nyújt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamattal mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyújtjuk, azonban a zálogleveleket teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozású kölcsönök he-

lyett olcsóbb kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyújtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyítvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár“ részvénytársaság.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy évek óta fennálló

vegyszeti ruhatisztító intézetemet

jelenleg a

Teleky-utca 418 26. sz. alatt

vezetem.

Gőzgépekkel berendezett tisztító intézetemben minden e szakmába vágó munka saját felügyeletem alatt tisztítódik, mivel főtörekvésem, hogy a közönség meglegedésséi és pártfogását minden tekintetben kiérdemeljem.

Tisztítók: mindennemű férfi és női felsőruhát, akár milyen diszes toilleket *jótállás mellett a legrövidebb idő alatt a legjutányosabb árban.*

Selyemruhák, cretonok, zephirek és batistok minden színben tisztítás után mint csaknem újjak kerülnek ki műhelyemből.

Egy öltöny vasalás 1 korona.

A közönség pártfogását kéri teljes tisztelettel:

STEINER M.,

vegyi ruha-tisztító,

Nagy-Teleky-utca 418/26.

Napernyők és butorszövetek tisztíttatnának

Kéztük és nyakkendők tisztíttatnának

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak;

Hirdetmény.

„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-OS** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt. Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

AZ igazgatóság.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok, vonalzatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek,

gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

8080—1904. sz.

Hirdetmény.

A beállott rendkívüli meleg és száraz időjárás és az alacsony talaj víz állás együttes közrehatása folytán a városi vízmű üzemének folytonosságát komoly veszély fenyegeti.

Hozzá járul ehhez az a körülmény, hogy a város lakossága a vizet szokatlanul nagy mértékben veszi igénybe, úgy hogy az átlagos napi víz fogyasztáshoz képest a közönség mint egy másfélszer annyi vizet fogyaszt.

A város hatósága meggyőződött arról, hogy a közutaknál és a házi berendezéseknél a közönség sokszor kellő gondosság nélkül paza-

rolja a vizet. A közutaknál sokszor céltudatosan hagyják folyni a vizugarat, a magánlakásokban pedig a fürdő szobák és ivó csapok víze a víz lehűtése céljából az intelligensebb közönség részéről is sok pazarlásnak van kitéve.

Házi edények mosására a vízvezetési csapot állandóan hagyják folyni, holott erre a célra egy tizedrészes víz is elegendő volna.

Felhívjuk ennél fogva a közönséget, hogy a hibás víz kivételi szerkezeteket haladéktalanul javíttassa meg, szükség esetén a házi főcsap elzáratása iránt a vízvezetési felügyelőnél vagy a rendőrségnél azonnal jelentkezzen.

A víz pazarlásnak minden módjától tartózkodjék: az udvari és kerti öntöz seket pedig csak a legszükségesebb mértékbe vegye igénybe.

A pazarlások megállítására céljából a házvezeték fokozatosabb ellenőrzés alá fognak venni. E célból utasítottuk a városi mérnöki hivatalt hogy az ellenőrzést nagyobb személyzettel, naponként több ízben házról házra járva erélyesen eszközölje a kihágások tárgyait s a vizpazarlásokat azonnal jelentse be. Rendőrségünket pedig felhívtuk, hogy eme kihágások ügyében az eljárás azonnal tegye folyamatba és a büntető határozatokat szigorúan alkalmazza.

Amennyiben eme felhívásunk kellő eredményre nem vezetne a vízmérőknek kivétel nélküli alkalmazása iránt sürgősen előterjesztést fogunk tenni.

Nagyvárad 1904 július hó 14.

Városi Tanács.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy *nyári kerthelyiséget apr. hó 8-án azaz vasárnap* egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen *megnyitottam.*

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint **saját termésű, tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-denczék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedőlapok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad, sodronybetétesek repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak' udvarok, pinczék, járdák aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres szárassá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

➡ **Költségvetés ingyen és bérmentve.** ➡

Mindennemű építkezési anyagok nagyraktára.

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezett nádfonat

Jutányos árak!

Árak minden vasutállomásra!